

AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A FÖLDMIVELÉSÜGYI MAGYAR KIR. MINISTERIUM TÁMOGATÁSÁVAL

KIADJA: AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET” BUDAPESTEN,
IX. ker., Üllői-ut 25. sz. (Köztelek.)

SZERKESZTI: LANDGRAF JÁNOS, ORSZ. HALÁSZATI FELÜGYELŐ
Budapest, V., Báthory-utoza 19. sz.

Az „Országos Halászati Egyesület” tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K. Félévre 3 K.

Kiállításunk Pozsonyban.

Mindössze 3 évi rövid időközben követi a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének 1899-ben Szegeden rendezett I. kiállítását Pozsonyban a II. mezőgazdasági országos kiállítás, a melyet f. évi szeptember hó 7-én nagy ünnepek között nyitott meg Frigyes királyi herceg ő fensége.

A halászat, úgy mint amott, itt is képviselve van: a minthogy ma már hazánkban nem is hiányozhat sehonnan, a hol az éltető anyaföld termőerejének kihasználási módjairól van szó. Ezek között biztosított magának létjogot és teljesen egyenrangba jutott a többiekkel.

Erről a mostani kiállítás a legmeggyőzőbb módon tesz tanúságot. A ki azokat a statisztikai adatokat, a melyek hazánkban a halászatilag művelt területekre vonatkoznak, figyelemre méltatja, a ki azt a pompás anyagot látja, a melyet *tenyésztőink és művelőink* idehozta, kénytelen lesz elismerni, hogy a halászat *közgazdasági életünkben ismét tényező lett.*

A kiállítás gyönyörű keretében, Pozsony városának páratlan szépségű dunai „Ligeté”-ben, méltó hely jutott a halászati kiállítás számára is, a mely az I. főcsoport (Élő állatok és állati termékek) 9-dik alcsoportja. Külön pavillonban foglal helyet. Az épület, mert valósággal az, 122 m² alapterülettel, két részből áll. Az első 12 m. hosszú és 4 m. széles rész, magas falfelületeivel és körbefutó asztalaival a rendes kiállítási pavillonok képét mutatja; a hálókkal gazdagon díszített bejárattal szemben azonban két ajtószzerű nyílás vezet egy rejtelmes, félhomályos helyiségbe: az *aquariumokhoz*, a melyek különleges látványossága az egész kiállítás egyik legnagyobb vonzóereje. Ez a helyiség 12 m. hosszú és 7 m. széles; a falak mentén hátulról megvilágítva állnak a hatalmas üvegedények, számszerint 26 darab, a melyek egyenként 500—600 liter vizet képesek befogadni. Az a kedvező körülmény, hogy vízvezeték áll

rendelkezésre, meg a földművelésügyi kormány bőkezűsége, tette lehetővé, hogy még eddig nálunk soha egyútt nem látott pompás s gazdag élőanyagban gyönyörködhet a látogató közönség.

De lássuk már most sorjába a látnivalókat.

A főbejáráson belépve szemben látjuk Magyarországi halászati térképét, a melyet az *országos halászati felügyelőség* szerkesztett. E térkép van hivatva általános tájékozást nyújtani az ország ezidőszerinti halászati viszonyairól. Mindenekelőtt szembeötlik rajta, hogy jelentősebb közvizeink már mind rendszeres művelésben részesülnek, mert a jogosítottak a törvény értelmében mindenhol társulattá alakítva gyakorolják azokon a halászatot. Ilyen *halászati társulat*, a melyeket a térképen lévő kimutatás névszerint felsorol, 55 van már az országban 252,196 k. hold vízterülettel.

Megtaláljuk a térképen az országban lévő ponty- és süllő-termelő tógazdaságokat is; számszerint 46 helyen, összesen 5551 kat.-hold területet művelnek már ily módon. A süllő betelepítésével értékesített álló víz is 32 helyen 4558 k.-hold van már. Egy pillantás a térképre meggyőző, hogy a mesterséges halászatnak ezek a módjai legfőképp az alsóbb szintájakon foglalnak tért; a Dunántúl dombvidéke áll e tekintetben elől, követendő például az ország többi hasonló kedvező viszonyokkal rendelkező vidékeinek. Azonban a hegyvidék sem marad műveletlenül, a mint azt a pisztrángköltő-telepeket jelző számos vörös pont mutatja; összesen 82 ilyen telep működik hegyi patakjaink nemes halanyagának fentartásán. *Két érdekes diagrammot* is látunk még a térképen, a melyek a ponty- és süllő-termelő tógazdaságok és a pisztrángköltő-telepek fejlődését tüntetik fel az utolsó 10 évben.

A halászat imént felsorolt különböző nemeinek természetére s az azok révén elérhető eredményekre bő és részletes felvilágosítást ad az a szép tervgyűjtemény, a mely körben a pavillon falait díszíti. E gyűjteményt

a földművelésügyi m. kir. miniszter úr készítette az országos halászati felügyelőséggel; mintegy 20 darabból áll s a legkülönbözőbb jellegű, csaknem kizárólag az országos halászati felügyelőség által tervezett halaszgazdaságokat tünteti fel. Különösen tanulságosak azok a statisztikai adatok, a melyek a termelés eredményeire vonatkoznak. A gyűjteményt számos fénykép is élénkíti.

Közvizeink művelésére vonatkoznak e tervek közül a Balaton, a Ferencz-csatorna s a Paliési-tó halászati térképei.

A Balaton-tó térképen feltűnik a jogosultság nagymérvű szétदारaboltsága, a mely vizeinknél általában az okszerű üzem legnagyobb akadályja. E vizen a jogosultak azonban már rég társulattá alakultak s 1900 óta az egész tó halászatát a „Balaton halászati részvénytársaság“-nak adták bérbe 25 évre. E társaság nemcsak hazánkban, de egész Közép-Európában páratlanul álló vállalkozásra adja a példát. Azok az adatok, a melyeket a térképről leolvashatunk, a termelésnek azok az eredményei, a melyeket itt a kiállításon láthatunk, bizonyítják tesznek arról, hogy a társaság vezetősége a kitűzött nagy feladathoz, a Balaton régi értékének és hírének helyreállításához megfelelő eszközökkel fogott hozzá.

A társaság a kerekaszámban 108,000 kat. holdat kitevő vízterület művelésére 240,000 korona alaptőkével alakult, a melyet 120,000 korona kölcsönrel egészített ki és a Balatonon szintén 6 teleppel bir. Siófok központból és Fonyód főtelepről gőzhajó vonattja a halászokat a meghalászkodó területekre. Keszthely, Tihany, Révfülöp és Vörs melléktelepekről evezős hajókkal indulnak a halászok.

A halászásra és halárúsításra 3 gőzhajó, 62 darab 9—12 méter hosszú halászhajó és 16 drb csónak áll rendelkezésre. Télen a jég alatt 40 háló, az enyhe évszakokban híg vizen 32 háló működik; e hálók 400—

600 méter hosszúak és 7 méter szélesek, mindenik 1200 m. hosszú húzó-kötellel van ellátva.

A kifogott halakat legnagyobb részben friss állapotban értékesítik. Ezen anyag legnemesebb fájának, a világhírű balatoni fogasnak remek példányaiban gyönyörködhettünk a kiállításon; négy aquariumot foglaltak el, osztályozva úgy, a mint a kereskedelemben forgalomba kerülnek: I., III., III. és IV. számmal. Azok a 10 kilogrammos fejedemi példányok bizonyára méltó bámulat tárgyai voltak! Ilyen nagyságban és minőségben bizonyára nem jelent még meg sehol kiállításon elevenen e kényes halfaj. Csak a hozzáértők tudják azonban megítélni, mennyi fáradsággal, gondnal és figyelemmel járhatott a dolog!

A fogas egy részét, valamint a balatoni heringet: a *gardát*, konzervnek is feldolgozzák. A kiállításon igen izléses dobozokban láttuk e készítményeket, a melyek hivatva vannak a halértékesítés megkönnyítésére s nagyon alkalmasak a fogyasztásnak szélesebb körökben való terjesztésére. Különösen kiemelendő a kristálykocsonyában forgalomba hozott fogas, a mely elsőrangú élvezeti czikk. Láttuk a kiállításon végre a halak értékesítésének harmadik módját is: a bokorba kötött, hasított, sózott levegőn szárított keszgeféléket is.

A Balaton halászati térképén megtaláljuk az évi fogásra vonatkozó adatokat is a túldalalon levő táblázatban.

E táblázatból kivehető, hogy az évi átlag 8000 métermázsá halon felül van s hogy a fogás mennyisége a második évben valamivel csökkent ugyan, de annál kedvezőbb az eredmény a minőség szerint, mert 500 métermázsával több fogassüllöt fogtak, mint az előző évben. A halállomány minőségének javítására irányul a Társaság ama tevékenysége, hogy eddig 853,000 db. hazai tógazdaságokból beszerzett egy s két nyaras pontyivadékat és 52 millió fogassüllő-ikrát helyezett a Bala-

A Poprádmellékről.

— A „HALÁSZATI“ eredeti tárczája. —

Irta: *Jurán Vidor.*

A Poprád ha'ászati viszonyai nem mindenütt egyformák. A felső völgyben, hol halászegyesületek szakszerűen gondozzák a halállományt, kielégítő, ellenben itt az alsó völgyben züllöttek. A kettő között a határvonalat talán Podolin képezi.

A jelenlegi kétségbeejtő, elvadult állapotról s annak okairól kívánok e néhány igénytelen sorban egyet-mást mondani.

A halászati jog, kivéve a sárosvármegyei Plavnicza és Palocs községeket, melyek a Salamon-féle uradalmakhoz tartoznak, mindenütt községi jövedelmi forrást képez. A ha'ászatot semmi különösebb kikötés nélkül a legtöbbit ígérő kapja bérbe. Hogy aztán mi történik a vízben s mellette, arra már senkinek sincs gondolja.

Mit tesz most már a bérlő, a ki rendszerint a község tanítója? A falu 8—10 parasztjával konzoreziumot alkot, ők fizetik a bér felét vagy kétharmad részét, ennek fejében „segédmunkás“-ai lesznek. A szolgabírói hivatalban azután segédjegyeket vált s azokat pasasai között szétosztja. Maga elhorgászik ugyan naphosszat, de már hogy mint dolgoznak a „segédmunkás“-ai arra ügyet sem vet. Fizessék csak meg a bér reájok eső részletét, a többivel nem törődik; minek is?!

Hogyan halászik most az ilyen „segédmunkás“, a ki nem passzióból, hanem a legközönségesebb nyereségvágyból csapott föl halásznak?

A melyiknek nincsen merítőhálója és szakja, az első

sorban is avval látja el magát. De mert a bérré eső néhány garasát sem akarja Hübele Balázs módjára kidobni s mert paraszt logikája és észjárásával össze nem tér a törvény s annak intézkedése, alkuba lép egyes lengyel-zsidókkal, kik a vásárookra átjárnak. A zsidó maszlagot és dinamitot hoz, a paraszt viszont arra kötelezi magát, hogy bizonyos mennyiségű halat szállít egyes megjelölt napokon. Meg van az alku: a kecske is jól lakik, de a a káposzta is megmarad.

Most aztán megindul a rablóhadjárat. Nappal vajmi ritkán láthatók a víz mellett, legfeljebb esőzések után és zavaros vízben merítgetik több-kevesebb szerencsével hálóikat. Hanem estende, ha a nap nyugodni tért s ha beáll az éj, akkor hallani olykor-olykor tompa bűgásokat. A mézszel megtöltött palaczkok s a dinamit töltények robbanásai ezek. Hogy mily pusztításokat visz véghez egy ilyen durranás nemcsak a halak, hanem az ikrák között is, azt fölösleges fejtegetnem, ez a szó „dinamit“ úgy is mindent magyaráz.

Holdvilágos esteken sókszor találkoztam a víz mellett bárgyu tekintetű alakokkal, kik subáikba burkolódzva a legártatlanabb képpel ballagtak a parton. Ezek a maszlagosak. A ki nem ismeri ezt a czápa népséget, meg merne esküdni, hogy ezek az emberek, kikről szinte leri a butaság, nem tudnak tízig számlálni. Azonban bámulatra méltó az a raffineria és gyorsaság, mely e hiénatermészetű emberekben van. Mikor biztonságban érzik magukat, villámgyorsan ledobják subáikat, egy-két perc alatt összeszedik a part szélén úszó megmérgezett halakat. Sökszor zsákszámba pusztul a hal, melyre a fürdők vendégei s a zsidóság között bőven akad vevő.

É v	Fogas	Süllő	Harcsa	Ponty	Csuka, czompó	Őn, menyhal	Garda, kecsege	Összesen
	k i l o g r a m m							
1900	6,322	68,936	7392	4691	42,118	15,027	826,678	971,164
1901	12,810	117,336	5605	2333	48,131	8,660	523,044	718,828
Külömbőség	+ 6,488	+ 48,400	— 1787	— 1458	+ 6,013	— 6,358	— 303,634	—

tonba. A Balaton e nemes halfajának fentartására irányuló tevékenységet jelez a szintén a kiállításon látható siófoki süllőkra-termelő telep terve, a melyet az országos halászati felügyelőség közbenjöttével szándékszik az érdekeltség 18,000 korona költséggel létesíteni. A Társaság működésénél társadalompolitikai szempontból kiemelendő még, hogy 164 (nyáron) egész 1100 (télen) egyént foglalkoztat állandóan, kivétel nélkül mind Balatonmenti lakosokat.

Ha még felemlítjük a Balaton halfaunáját feltüntetett praeparatumokat, a melyek *Feldmann* Gyula tanszerkészítő-intézetéből kerültek ki és *Szikla* Gábor tanár ügyességét dicsérik, akkor nagyjában beszámoltunk a „Balatoni halászati részvénytársaság” igazán gazdag s tanulságos kiállításáról.

A terveket tovább szemlélve, a bejárattól balra eső falon látjuk a „Ferenczsatornai halászati társulat” térképét, a *szivacsi ivadéknévelőtelep* és a *verbászi telettel* s *süllőkra-termelő tavakkal*, jeléül annak, hogy ennek a természetes víznek művelésére is a legintenzívebb eszközöket alkalmazzák. Az eredményt a térképen látjuk feltüntetve.

A társulat 2422 kat. hold területéből a „Ferenczsatornai bérlő-társaság” bérbe, vagyis egységes keze-

lésben bir 655 kat. holdat s azon az 1901. évben kifogtak 24.565 kgr. halat; tehát kat.-holdanként 37 kilogrammot.

Igazán bámulatosak azonban a Szabadka város tulajdonában levő 765 k. hold kiterjedésű Palicsi tavon elért eredmények, a melyek a tó halászati térképén a következő táblázatban vannak összefoglalva:

1899-ben	--- --- ---	73,804 kgr. hal
1900-ban	--- --- ---	73,765 „ „
1901-ben	--- --- ---	69,000 „ „

kat. holdanként tehát átlagban 100 kilogramm.

Ily eredményeket csakis a legokoszerűbb üzem mellett lehet elérni; de az eredmények igazolják, hogy a befektetésre fordított költség nemcsak hogy jól kamatozik, de bőségesen meg is térül. (Folytatjuk.)

A kenyérkereset ezen módját nemcsak az úgynevezett „segédmunkás”-ok űzik, hanem igen sok munkanélküli individuum is. Az ellenőrzés gyarló, kevés a fáradság, a siker legtöbb esetben kielégítő.

A rablóhalászat ezen két neme kétségtelenül a legveszélyesebb, de egyuttal legvégtetesebb is a halalománnyra nézve, mert több mint a fele cél és érték nélkül pusztul el. Hisz jómagam horgászat közben igen sokszor találtam elpusztult egyedeket, sőt egy ízben három halászkosárnyit szedtem össze s ugyanannyit a parton ácsorgó diákok is. Már magában véve ez a két pusztító csapás is megmagyarazza a kétségbeesztő állapotokat, de szolgáljanak még az alábbiak is a züllött viszonyok illusztrálására.

Koromsötét éjjeken, ha a napi munkában kifáradt emberek nyugalomra térnek, fölcsillan a Poprád mentén a pislogó láng. A paraszt keresztet vet magára, mert azt hiszi, hogy lidérczelény lobog a hullámok fölött, mely a babona szerint vízbe csalja az elfáradt utast. A ki mégis követi, érdekes alakokat lát a föllobbanó fény mellett. Az egyik fáklyával kezében nesztelenül gázol a vízben, egy másik szigonynyal követi. A hirtelenül keletkezett fényre vesztog marad a meglepett hal, erre megsuhan a szigonyos kezében a gyilkoló szerszám s már a következő pillanatban a gúnya alatti tarisznyában vergődik a zsákmány. Sajnos e kétlábú vidrák áldozatául esik a legtöbb lazac és pisztráng. Tagadhatatlan az, hogy a halászat ezen neméhez edzettség, gyakorlat, ügyesség s raffineria szükséges, melyekre egyhamar nem akarki tesz szert. Azok pedig, kik ezt a halászatot űzik, csodálatos tökéletességgel bírják a fenti tulajdonságokat, mert

az éveken át folytatott szigonyozás gyarapította ismereteiket, fejlesztette edzettségüket, a gyakorlat pedig növelte ügyességüket. A fáradsággal, de tiltott utakon szerzett halakra mindig akadt alkalmas vevő, azért üzték is sokan. De utóbbi időben megfogyott a számuk, az a néhány is sokszor üres tarisznyával tér haza, mert a hol nincs ott ne keress!

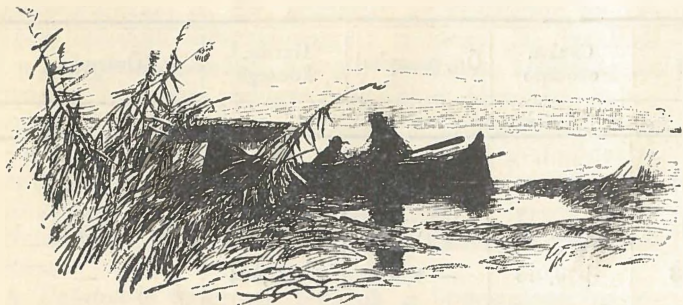
És mit szölkak mindezekhez az ellenőrző közegek?

A bérlő? Az örült, ha este takaró alá került s aludhatta a boldogok álmát. De kinek is akaródzana éjjel a víz mellett botorkálni? A fináncz? Hiszen az nappal sem megy a víz felé, csak nem bolond, hogy éjjel mérje a partjait! A csendőr? Ha az útja a víz mellé parancsolta, elment mellette, mert muszáj volt! Tizenegy év óta horgászom, de egy árva lélek sem kérte még el halászejgyemet, senkisé megvizsgálta halászkosaram tartalmát!

Ily viszonyok mellett jegy nélkül boldog-boldogtalan halászott, ezek kosarába került sok törvényes mértéken aluli vagy olyan hal, melynek fogása a tilalmi időszakra esett.

De két évvel ezelőtt azt a szomorú esetet is tapasztaltam, hogy a csendőrök az országútról egyszerűen rákiállítottak a szomszédos község területén fáklyafény mellett szigonyozó halászokra, hogy kotródjanak haza, mert különben baj lesz! Mikor a csendőrök odább álltak, egy óra mulva két kilométerrel följebb ismét csak fölcsillant a fáklyafény.

Bizony, szomorú tapasztalatok ezek és itt keresendő magyarázata egy még szomorúbb dolognak. Régi dolog, hogy a halászok a molnárokkal czimboráskodva, egy gyékényen árulnak. Megtörtént itt az is, hogy egy szép

Tengeri halállományunk pusztulása.

Irta: Garády Viktor.

I.

Régi tudományos munkák, krónikák, leveltárakban őrzött hivatalos okmányok és könyvek, továbbá öreg halászok s a tenger életviszonyait figyelemmel kísérő tengerparti nép tanúsága szerint, a magyar tenger mellék vizeiben valamikor igen nagy volt a halbőség, mint minden olyan vízterületben, a melyet szigetek zárnak körül. Sőt nem is olyan régen, még csak valami 30—40 évvel ezelőtt is, tengeri halállományunk, a mi a bőséget illeti, jóval felülmúlta a mostanit. Ugy hogy túlzás nélkül, egészen határozottan állíthatjuk, hogy tengeri halállományunk mintegy félszázad óta, csaknem 70—80 százalékkal csökkent. Sőt vannak olyan helyek is, a mi vizeinkben, a melyekből bizonyos halfajok majdnem teljesen kipusztultak és csak nagy ritkán s igen csekély számban kerülnek a halászszerber hálójába. Holott valamikor e halak ugyanazokon a helyeken nagy mennyiségben fordultak elő.

Igy pl. a bucarii öbölben 40—50 évvel ezelőtt igen sok volt a szol (*Solea vulgaris*), olaszul: sfoglia. Szavahihető öreg halászszerber beszélik, hogy bizonyos időszakokban a parti vizek szinte hemzsegték a szoltól,

és alkalmas háló vagy egyéb eszközök hiányában, rúdra erősített közönséges villával fogdosták őket.

Most azonban alig akad egy-egy példányra a halász és szinte csodaszámba megy, hogyha Buccari vizeiben ilyen halat fog az ember. Tudományos vizsgálódásaim alkalmával valami hússzor vetettem el a kotróhálót, hol rövidebb, hol hosszabb időközökben és csupán kétszer fogtam szolt, akkor is csak egy-egy példányt. Azonban mind a kettő szép, kifejlett állapotban volt. Az egyik 25, a másik 30 cm. hosszúra nőtt. A mi világosan mutatja, hogy az állatnak megvoltak a kedvező életfeltételei.

Még ritkábban találhatók vizeinkben a flundra (*Pleuronectes passer*. Olaszul: passera), meg a lepsényhal (*Rhombus maximus*. Olaszul: rombo), a melyek halászati szempontból igen fontos és értékes tengeri halak. Ezeket a halakat valamikor nagy mennyiségben halászták a Quarneróban. Róla tanúskodnak a fiumei patri-czius tanács által kiadott, XV—XVIII. századbeli árjegyzékek (tariffe). Ezekben az árjegyzékekben a főszerepet mindig a félszegűszo halak (szol, flundra, lepényhal) játsszák. Az 1530. évi statutum IV. része 2-ik rovatában foglalt árjegyzékben a szol, flundra, meg a lepényhal fontját bőjtben 2 krajczárjával, egyébkor pedig 1¹/₂ krajczárjával árusították.

Hogy mekkora nagy mennyiségben került a fiumei piacra a quarnerói hal, mutatja egy 1568. évi császári dekretum, mely szerint Fiume városának jogában állott a fiumei halászszerber a kifogott halnak ¹/₁₂-részét a maga számára lefoglalni.

A város e dézsmajogát, a mit a régi okmányok „dodicesimo“ néven emlegetnek, minden esztendőben haszonbérbe adta, a mely a XVI. században 140, a XVII. században 400, a XVIII-ikban pedig 500 aranyat (ducati) jövedelmezett neki. Mivelhogy pedig a XVIII. században 22¹/₂ lira volt a ducato-nak az értéke, a

tavaszi estén a malomárok torkolatánál hálókkal egyszerűen elzárták az ívó halak visszatérő útját. A molnár elzárta a zsilipet, mire az egész meder halai vagy szárazon maradtak, vagy egyes kivájt s vízzel megtelt mélyedésekben rakásra gyűltek, honnan hálókkal egyszerűen csak kiemelték a nyüzsgő sereget. Így pusztult aprajana-gyja, de így pusztultak el a peték és az ivadékok is. Pusztult nemcsak a malomárookban, hanem a többi patakokban is. Hálókkal egyszerűen elzárták az ívó halak fölött és alatt a patakot, az így bekerített halakra zúdult aztán a szákokkal és dorongokkal föltegyverkezett „segédmunkás“-ok csapatja, még irmagnak valót sem hagytak a kelepceében.

Igy kímélték nálunk az ívó halakat, így ápolták a kíméleti tereket!

Csodálkozik-e valaki, ha ezen változatos halászati módokat „rablóhadjárat“-nak neveztem? Csodálkozik-e ezek után valaki, ha a Poprád halfaunájának egyes fajai szinte teljesen kipusztultak? Inkább bámulatba ejt az, hogy ilyen gazdálkodás mellett sem pusztult még ki a folyó halállománya? Hiszen csak rablásra gondolt mindenki, a védelemről teljesen megfeledkeztek. Vagy tettek talán ezen irányban kísérletet? Ugyan kik? Talán az itteni halászszerberületek? Hisz eddig itt ilyenek nem is voltak! Sem jómagam, de más sem olvasott még a lapokban oly adatot, hogy a Poprád alsó szakaszát ikrákkal és halivadékokkal benépesíteni megkísérelték volna.

S a megmaradt halakra mi várt?

A vidrák kedvük szerint elégitették ki vérszomjukat, mert azok pusztítására senki sem gondolt. A tavaszi jégzajlás, a folyó gyakori kiöntései az árterületekbe szorították különösen az apróbb halakat. Mihelyt az árvíz

megszűnt, a kiöntéseken az ivadékok szárazra kerültek s így pusztultak el, vagy egyes gödrökbe szorultak, a hol a két- és négy lábú vidrák zsákmányává lettek.

Részemről károsnak tartom még az úgynevezett „hajtó“-halászatot is. Megfelelő helyen kerítőhálóval elzárják a folyó egész medrét. 3—4 kilométerrel lejjebb vízbe megy a hajtók csapatja s hosszú póznákkal ütik, zavarják a vizet. A folyó halai megriadnak s víz ellenében menekülnek. A hajtókat zárt sorban követik a szákokkal föltegyverkezett halászszerber. A melyik hal visszacsap, hálóba kerül. Egyre kisebb helyre szorul a fölzárt halsereg, mert a folyón keresztül vont háló elzárja menekülésök útját. Mikor a halak legnagyobb része már fogva van, kezdődik a következő hajtás. Káros ezen fogási mód azért, mert azt tapasztaltam, hogy a megfogott apró-halak tömege különösen eredményesebb hajtásoknál szárazra kerül s ott feltétlenül elpusztul. A bérlőnek ilyenkor nem kell az apróság, mert jut a nagyjából is, azért a parton hagyja az aprókat. De károsnak tartom még azért is, mert zavarja az egész halállomány nyugalalmát. Az apróság nem fejlődhetik békével, a nagyobbak is csak ott húzódnak meg, hol nem zavarják. Már pedig a lazac és a nagy pisztrángok csak a föltétlen nyugalalmat szeretik. Ilyen zaklatások után iparkodnak menekülni, egyszerűen levonulnak a Dunajeczbe. Ezen elvándorolt példányok pedig veszteséget jelentenek, mert soha többet vissza nem jönnek a Poprádba, útjokat elzárja a kuresini gát.

(Folyt. következik.)

fumei piacra került évi halmennyiségnek csupán a dézsmán szedett tizenketted része mintegy 11,250 lirányi értéket képviselt. Ez az összeg elég világosan mutatja, hogy a fumei vizeknek valamikor igen nagy volt a halbősége, különösen pedig ha vesszük, hogy akkor igen csekély volt a fumei halászok száma, a kik még hozzá nagyon is kezdetleges eszközökkel halásztak. Bezzeg óriási lehetett annak a hálnak a mennyisége, a melynek tizenketted része kétszáz esztendővel ezelőtt évi 11,250 lírát jövedelmezett a városnak s a bérlőnek bizonyosan még egyszer annyit különösen ha tekintetbe vesszük az akkori árjegyzékekben feltüntetett potom piaczi árakat.

Fehérhúsú parti halaink, a melyeknek bősége szinte jellemző volt a mi vizeinkre, most már úgyszólván pusztulófélben vannak. A falánk-sügér (*Labrax lupus*, Olaszul: „branzino“) s az aranyos tengeri keszeg (*Chrysophris aurata*, Olaszul: „orada“), a mi legfinomabb és legdrágább halaink, most már elvéte fordulnak elő vizeinkben. Pedig valamikor különösen ezekről a halakról volt híres a mi tengerpartunk. Mintegy 20—30 évvel ezelőtt 8—10 kilós branzinókat és orádákat fogtak vizeinkben, most azonban csodaszámba mennek a 3—4 kilósak. Öreg halászok beszélnek, hogy 30—40 évvel ezelőtt 70—80 kilót tett ki a branzinok és orádák súlya, amiket napközben fogott egy-egy halászember horoggal, most napokig elvárhat, a míg egy árva branzino vagy oráda kerül a horgára.

Manapság a branzino vagy oráda kilójának az ára 2—3 forint, míglen a fumei patriczius tanács által 1810. évi márczius 6-án kiadott tariffában a branzino vagy az oráda fontja 8 krajczár volt. Az igaz, hogy kilenczvenkét évvel ezelőtt mások voltak az életviszonyok, de ennek a finom hálnak rendkívül csekély ára, csakis az akkori nagy halbőség mellett tanuskodhatik.

Az izletes húsú tengeri-tomolykó (*Mugil cephalus*, Olaszul: „cevolo“) sem fordul elő most már olyan nagy mennyiségben, mint annak előtte. Tengerpartunk vizeiben most csupán horoggal fogják, mint afféle ritka halat, míglen azelőtt hálóval halászták, még pedig a mint öreg halászberek beszélnek, 10—20 ezrével egyszerre. Buccari város levéltárában őrzött iratokból kitűnik, hogy 1857. év tavaszán szokatlan nagy rajokban jelent meg ez a hal a buccari öbölben. A följegyzések szerint az öbölben halászó czirkvenicziai halászok egy-egy hálónáskor 2—3 ezer font cevolit fogtak. A szokatlan nagy halbőség szinte zavarba ejtette a kis tengerparti város lakosságát, a mely kénytelen volt a zsákmány javarészét a tengerbe visszadobni. Hogy ez a hal csupán csak a mi vizeinkből pusztult ki, mutatja a körülmény, hogy azt a szomszéd Isztria nyugati partjain még most is rendkívül nagy mennyiségben halászzsák minden esztendőben. Így pl. az ezévi február hóban is valami 30,000 kilónyi cevolit fogtak a piranói vizekben.

Nemes halaink pusztulásáról tanuskodik ama szomorú jelenség is, hogy belőlök most ritkán fognak nagyobb példányokat, holott régen csakis a nagyobbak kerültek a piacra. Különösen tapasztaljuk ezt a nagyszakállas hálnál (*Mullus surmuletus*, Olaszul: „triglia“). Manapság ritkaságszámba megy a félkilós nagyszakállashal, míg régen az 1—2 kilós is gyakori volt. Maga a hal pedig, az ő vérbeli rokonával: a kis szakállashallal (*Mullus barbatus*, Olaszul: „barbon“) pusztulófélben van. Ezek a finom, csemege-halak, amelyekért a rómaiak egykor örült árakat fizettek, s amelyeket külön halastavakban tenyésztettek, most már ritkán láthatók a

fumei piacon, pedig még a közel multban is arról volt nevezetes a Quarneró, hogy ez a hal megszámlálhatatlan mennyiségben lepte el a fenekét. Azért az ára akkor még nem volt valami magas. Az említett 1810. évi tariffa szerint fontját 6 krajczárjával árúsították a fumei halpiacon. Mintegy 30—40 évvel ezelőtt is alig 15—20 krajczár volt a kilója, míglen most 1'3 forintjával árúsítják a kilóját és nagy ritkán száll le az ára a forinton alul.

Vándorló halaink szintén ritkábban és kisebb számban jelennek meg vizeinkben, mint annak előtte. Sőt vannak olyan vándorló halak is, a melyek lassankint teljesen elmaradtak s csak nagy néha mutatkoznak tengerünkben, akkor is csupán néhány halból álló kisebb rajokban, a melyek halászati szempontból vajmi kevés fontossággal bírnak. Ilyen a többek között a csőrös csuka (*Belone acus*; — Olaszul „angusigola“), a mely most már a ritkaságok közé tartozik a fumei halpiacon. A szomszéd isztriai és dalmát szigetek vizeiben százezrével halászzsák és sózott vagy füstölt állapotban a Balkán-félszigetre vagy Olaszországba küldik. Nálunk ilyen nagy mennyiségben sohasem halászták, mert rátermett halászaink nincsenek s a megfelelő eszközökkel sem rendelkeznek. Lehet, hogy ez a hal még most is nagy számban él vizeinkben, s az is meglehet, hogy most már nem igen vonul a partok közelébe. Ezt a körülményt bizonyosan tisztába hozzák majd a további tudományos vizsgálódások. A mi nagyon is üdvös volna, mert nagyobb fogások alkalmával, kellőképen földolgozva, el lehetne vele árasztani az országot, sőt a szomszéd külföldi államokat is.

A tinhal (*Thynnus vulgaris*; — Olaszul, tonnó vagy pesce ton) meg a makrel vagy szkembró (*Scomber scomber*! — Olaszul „scombró“) szintén fogyó félben vannak vizeinkben. A mi a tinhalat illeti, már évek óta tapasztaljuk, hogy egyre fogy a száma. Még csak pár évvel ezelőtt is az olcsóbb halak közé tartozott. De akkor ezrével fogták egy-egy hálónáskor, most szerencseszámba megy, ha száz kerül a hálóba. Érdekes, hogy alig néhány év alatt mennyire felszállt a tinhal ára. Az 1530. évi statutumban foglalt árjegyzékben a tinhal fontja 1—1¹/₄ krajczár volt. Az 1810. évi tariffa szerint 3¹/₂—4¹/₂ krajczár a fontja. Az 1816. évi árjegyzékben már 6—8 krajczár. A negyvenes években 10—12 krajczár. A hetvenes évek elején 18—20 krajczár. Most azonban már 60—80, néha 100—120 krajczár a kilója. Ezek az árak is némiképp a mellett tanuskodnak, hogy a tinhal egyre kisebb számban jelen meg öbleinkben. Azonban legjobban bizonyít e mellett a körülmény, hogy partvidékünk tinhalásztelepein évről-évre kevesebb tinhalat fognak. Sőt a mult esztendőben olyan silány volt a halászat eredménye, hogy a zsákmányért kapott összeg még az üzem kiadásait sem fedezhette. Szóval a vállalkozók ráfizettek. Szintúgy állunk a szkombrikkal is. Valamikor roppant nagy mennyiségben halászták. Még csak 20—25 évvel ezelőtt is olyan rendkívül nagy rajokban jelentek meg vizeinkben, hogy látni lehetett óriási nagy területeken, a mint a tenger sima felületét felkavarták, és hallani, ahogy koronkint nagy robajjal szétszöktek és hirtelen eltűntek. Akkor még, a fogás időszakában, 3—4, sőt néha több szkombrit lehetett kapni egy krajczárért. Most kilója 50—80 krajczár, de gyakran megesik, hogy kétszerannyit követelnek érte. Érdekes, hogy a fumei patriczius tanács által kiadott 1530. évi tariffában 6 darab szkombriának az ára 1 krajczár volt.

Ugyanugy pusztulásnak indultak vizeink nemes rákjai is. A homár (*Homarus vulgaris*; — olaszul „astice”); a mely tengerünk sziklás partjai mentén, különösen pedig a Morlacca csatornában, még mindig elég nagy számban fordul elő. Fiume és a szomszéd partok vizeiben csak itt-ott elvétve található. Pedig a fiumei kikötő környékén még néhány esztendővel ezelőtt is annyi volt a homár, hogy valahányszor az ember egy-egy varsát lefektetett a tenger fenekére, mindannyiszor megtelt ezzel az értékes rákkal. Fogdosták is nyakra-főre, nem törődve a tilalmi időszakokkal, sem azzal, hogy vajjon ivarképes-e a kifogott rák. Szóval valóságos irtóháborút indítottak ellene, a minek persze az lett a vége, hogy ezt a gazdasági szempontból fölötte fontos rákot csaknem teljesen kipusztították.

Valamikor igen olcsó portéka volt a homár. A fentemlített 1810. évi tarifa szerint a ráknak a fiumei halpiacon $2\frac{1}{2}$ krajczár volt a fontja. Mintegy 20—25 évvel ezelőtt akárhányszor magam vásároltam a fiumei halcsarnokban 50—70 krajczárért egy-egy hatalmas homárt. Most azonban nagy ritkán kapható s akkor is 5—6, néha 10 forintot is kérnek a darabjáért.

A languszta (*Palinurus vulgaris*; — olaszul: „aragosta”) sajnos már teljesen kipusztult a fiumei vizekből, s jelenleg egyesegyedül a Morlacca csatornában fordul elő. Itt azonban már nagyobb számban. Ez is csak annak tulajdonítandó, hogy ezen a kevésbé lakott, s a hirtelen-váratlan kerekedő szélviharok által látogatott partvidéken nagy nehézségbe ütközik ennek a ráknak a halászata s néha tisztán veszedelemmel jár. A mi keveset ezen partvidék lakói fognak, az is a trieszti piacra kerül, a honnan többnyire Bécsbe, Budapestre vagy Velenczébe szállítják.

A norvég rák (*Nephrops norvegicus*; — olaszul: „scampo”), a mely arról nevezetes, hogy csupán csak a Quarneróban és Norvégiában él s a legfőbb nevezetessége a fiumei halpiacon, most már szintén fogyófélben van. Valamikor a szegényebb sorsú népek is jutott belőle, manapság azonban drága csemegeszámba megy, leginkább azért, mert keveset halásznak s annak is a javarészét a trieszti piacra, onnan pedig a belső földre küldik.

Fiumében különösen általános a panasz, hogy kevés halat fognak s ennél fogva a halpiacon lehetetlen árrakkal állanak elő. És ez való is. Fiumében sosem volt még olyan drága a hal, mint manapság. De ez a körülmény nem tulajdonítandó csupán tengeri halállományunk csökkenésének, hanem annak is, hogy Fiume városa és a szomszéd vidék lakossága az utóbbi időkben rohamosan gyarapodott és ennél fogva a helybeli fogyasztás is nagyobb lett. Továbbá a szomszédságban keletkező tengeri fürdők is elvonják Fiumétől a halmenyiség tetemes részét, a mi szintén hozzájárul a halárak emelkedéséhez. S végre tekintetbe kell vennünk ama körülményt is, hogy a vizeinkben fogott hal évről-évre nagyobb mennyiségben kerül a trieszti halpiaconra.

Az élelmes trieszti halászok vagy helyesebben halkereskedők ugyanis évek óta azon iparkodnak, hogy városukat az Adria halkereskedésének központjává tegyék. És ez részben már sikerült is nekik, a mi Fiuméra nézve érzékeny veszteséggel jár, mert nemcsak a Fiuméhez közelebb eső Dalmácia, hanem a quarnerói szigetek, sőt tengerpartunk vizei halállományának javarésze is az osztrák kikötőváros felé gravitál. Így eshetik meg aztán amaz abszurdum, hogy a magyar vizekben

halászott hal- és rákfélék a trieszti piac közvetítésével kerülnek Budapestre, s hogy továbbá a Buccariban, vagy Portoréban fogott tinhalat olcsóbban kapják Triestben, mint magában Fiumében! (Folytatjuk.)

~~~~~

~ Oroszország halászata. ~

Irta: Landgraf János.

VI.

(Folytatás.)

Igazgatás és a halászat emelésére irányuló tevékenység.

A halászati ügyek adminisztrációjának zöme Oroszországban a földművelés és állami javak miniszteriumának ügykörébe tartozik, a hol azt a mezőgazdasági ügyosztály végzi. Itt készülnek a halászatra vonatkozó összes törvények és rendeletek; innen intézik az ezek végrehajtásával kapcsolatos ügyeket nemkülömben a halászat tanulmányozásával és a halászati ipar fejlesztésével összefüggő kérdéseket és végre ide tartozik az állam tulajdonát képező halászatok hasznosítása is. A miniszterium ezen ügyek ellátására külön intézmények, illetve közegekkel rendelkezik, a melyekről alább lesz szó.

Daczára az orosz halászat igen nagy jelentőségének, csak is a XVIII. században keletkeztek Oroszországban oly törvények, a melyek a halászat védelmét, jobban mondva a vizek kizsárolásának megakadályozását célozták. Ugyan a XVII. századból is vannak oly törvények, a melyekhen a halászatról szó esik, ámde ezek kivétel nélkül csak is mint tulajdonról s ennek védelméről intézkednek. Így 1649-ben kizárólag a hajózás érdekében megtiltották, hogy a hajózható folyókon állandó rekeszeket létesítsenek, nemkülömben, hogy a hajósok az ős idők óta fennálló ily rekeszeket átvágják. Csupán egy rendelet ismeretes abból az időből, a mely megtiltja, hogy a Sheksna vidéki halászati területeken 7 versoknál (= 311 mm.) rövidebb kecségeket kifogjanak.

1704-ben Nagy Péter uralkodásának idejével kezdenek csak halak védelme iránti törekvések előtérbe lépni, a midőn eltiltották az u. n. önműködően fogó szerszámok használatát. Sokkal jelentősebb annál azonban a halfogás átalakulását eredményező az az intézkedés, a mely szerint a halászat jogát állami tulajdonnak: regáliának nyilvánították. Am a nagy reformátor halála után, 1727-ben a regalia rendszert megszüntették, s helyébe lépett az, hogy a korona egyes fontosabb halászatokat kizárólagos használatra, hosszabb vagy pedig örök időkre elajándékozta. Ugyanebben az időben (1743.) Astrahánban külön irodát szerveztek a Kaspi tengeren levő állami halászatok felügyeletére.

II. *Katulin* cárné uralkodása alatt az eddigi monopol gazdálkodást a szabad halfogás rendszere váltotta fel, a mennyiben bizonyos adó, illetve illeték lerovása ellenében bárkinek megengedték a halászást.

A XVIII. század végén magánosok óriási területeket vásároltak a Wolga torkolata mentén az államtól, a minek révén a Kaspi-tengeren is hatalmas halászatokat szereztek.

I. *Sándor* cárnak 1802-ben kiadott rendelete szerint a tengerek hasznélvezete szabaddá nyilvánítottat, egyidejűleg az astraháni halászatot illetőleg külön rendelet adatott ki, a mely azt szabályozza. Ettől fogva a

Kaspi-Wolga halászatot, mint az orosz halászatok legértékesebb részét, a kormányok állandó figyelemben részesítik.

A halászat törvényes védelme legnagyobbat haladt azonban a XIX. század második felében, a mikor az idevonatkozó törvényhozási alkotások alapjául elfogadták ama vizsgálatok és kutatások eredményét, a melyet tudósokból e végből szervezett expedíció gyűjtött. Ezen expedíciót előbb *Baer K. E.* akadémikus, később munkatársa: *Danilewski N. J.* vezette. Addig csak annyit tudtak az orosz halászatokról, a mennyit egyes természetbuvárok, mint *Gmelin*, *Lepéchin*, *Pallas* és *Osczekowski* közzétettek. A nevezett vállalat hatalmas területet tett kutatása tárgyává. Így 1851 és 1852-ben kiküldöttei által tanulmányoztatta a Peipus- és Pokow-tavakat, továbbá a Balti-tengert. 1853—56-ig a Kaspi-tenger és az ebbe ömlő folyókat; 1859—61-ig a Fehér- és északi Jeges-tengert, 1863—64-ig a Fekete- és Azowitenger vidékét, végre 1870-ben a birodalom északnyugati tavait kutatták át. Munkálatának eredményét 9 hatalmas kötetben és 4 atlaszban az expedíciót szervező földmívelési miniszterium tette közzé: „*Untersuchungen über den Zustand der Fischerei in Russland*“ cím alatt. Mint említettem, az itt lefektetett elvek szolgálták alapul a halászat rendezése tárgyában kibocsátott törvények alkotásánál azonban illetékes körök állítása szerint még mindig nincs megvalósítva a bizottságnak minden javaslata.

A mezőgazdaságra vonatkozó törvényben 520 §. szól a halászatról, illetve a vizek kihasználásáról. Közülök a legfontosabbak ezek: 267—280. §§. a halászatról mint tulajdonról intézkednek, valamint az általános fogási tilalmakról. Ezek szerint tiltva van a folyó fél szélességénél hosszabb húzóhálókat alkalmazni, valamint a folyókat egész szélességeikben átkötni.

281—292. §§. az Északi Jeges-tenger és a Fehér-tenger halászata érdekében intézkedik, tavaszi fogási tilalmat szabva meg az ott élő emlősökre.

A 301—315. §§. ugyanazon tengerekbe ömlő folyókra nézve szabnak meg tilalmakat. Nevezetesen intézkednek a hálók szembősége (gombtól gombig $\frac{1}{2}$ versok = 22 mm.), a folyók átkötése, a húzó-, eresztő- és állító-hálók alkalmazására. Az ellenőrzést e tekintetben a rendőrségen kívül a lakosság által külön e célra választott egyének végzik.

328—335. §§. a Finn-tengeröböl és az ebbe torkoló Newa-folyóra vonatkoznak. Nevezetes, hogy ezek szerint a rjapuskát csakis augusztustól októberig, illetőleg a fagy beálltaig szabad fogni. Tiltva van továbbá kecségét kifogni, ha az 10 versoknál kisebb.

A 336—348. §§. a Peipus- és Pokow-tavakra vonatkoznak, különös védelemben részesítve az egészen apró halakat. Tiltva van az $\frac{1}{5}$ versoknál kisebb szemű hálókat használni sőt ezek sem alkalmazhatók június 24-től szeptember 1-ig Itt is a lakosság választja a felügyelőket.

A 352—430. §§. a Fekete- és Asowi-tenger továbbá az ezekben ömlő folyók halászatával foglalkoznak. Eme szakaszok legnagyobb része a doni középközérek halászataira vonatkozik s csupán kettő érinti a Fekete-tengert. Nevezetes, hogy május 1-től július 15-ig általános tilalmat rendelnek el, nemkülönben, hogy több halra és fogóeszközre nézve minimális hosszakat szabnak meg. — A törvény legnagyobb része a Kaspi-tenger és a vele kapcsolatos folyók halászatával foglalkozik. Külön fejezet van szentelve a Kaspi-tenger és a Wolga-folyó halászatának, az Astrahán, Ural és a Terek vidéknek, végre a Kaspi-Kurahalászatnak. Csak röviden említjük

meg, hogy a tengeren is tiltva van tokfélék fogására eresztő hálókat alkalmazni. A folyókon május 15-től július 15-ig terjedő általános tilalom van elrendelve, míg az ezekben ömlő kisebb folyókon április 15-én kezdődik a fogási tilalom és tart május 15-ig. Szabályozva vannak továbbá a fogási módok, sőt az egyidejűleg használható húzóhálók száma, valamint ezek szembősége is.

Az asztraháni halászat nemcsak a kincstári kezeléség felügyelet alatt áll, hanem egy külön e célra szervezett bizottságának is, a mely az asztraháni kormányzó elnöke mellett a közigazgatási tisztviselőkből, magánhalászatok és halászati vállalatok képviselőjéből áll. A bizottság állapítja meg a vállalatok által fizetendő illetményeket, a mely évenként mintegy 100,000 rubelre rug, nemkülönben ama kiadásokat is, a melyek abból a halászat emelésére fordítandók. Nevezetesen ebből fedezendő egy ichthyologiai muzeum és könyvtár, a rendőrség és ezek hajóinak fentartásával, valamint az egészségügygyel kapcsolatos költségek. Jelenleg ez a bizottság 9 gőzös, 12 vitorlás és 32 nagyobb ladik felett rendelkezik, nemkülönben télen 35 drb. lóval is.

A rendőrség, tapasztalt visszaélés esetén jegyzőkönyvet vesz fel és annak alapján szabja ki a közigazgatás a büntetéseket, a melyek leginkább pénzbírságból állanak. Az ítéletek rendszerint a fogáshoz való jog és a hálónak elkobzása tekintetében is intézkednek. A bírságpénzek 25 %-a a feljelentők jutalmazására, a többi részét pedig a halászok segedelmezésére szánt pénztár javára fordítják. Ez a pénztár kölcsönöket nyújt a halászoknak, rendszerint ladikjaiknak mint zálognak lekötése, avagy ladiktulajdonosok jótállása mellett. Eme segítő-alap 1897-ben 679,512 rubelnyi vagyon felett rendelkezett, a melyből 59,180 rubel mint a hajósoknak adott kölcsön szerepelt.

Végül találunk még a szóbanforgó törvényben a gyöngykaplógó- és a piócza-fogásra vonatkozó rendelkezéseket, valamint a pénzbírságok kirovására vonatkozókat oly esetekben, a midőn a társaság külön nem intézkedik e tekintetben.

A halászati tilalmak megtartására a rendőrség ügyel fel, a mely a belügyi kormányzat ügykörébe tartozik. A földmívelésügyi kormányzat a már említett kezelőségeken kívül külön felügyelő-közeggel is rendelkezik a turkesztáni és amuri kormányzóságokban. A neki alárendelt halászati közegek ellátására következő hitellel rendelkezik:

az asztraháni halászatok kezeléségeire ...	29,045 rubel.
a kaukázusontúli halászatok kezeléségeire	57,429 »
a turkesztáni » »	9,115 »
az Amur kormányzósági halászatok kezeléségeire	16,800 »
a tengerparti halászatok őrzésére	8,000 »

A halászatok emelésére szolgáló intézmények fentartására ezenkívül évenként mintegy 20—30,000 rubelt fordítanak. Leginkább egyes vidékek átkutatására és az idevonatkozó tanulmányok közzétételére fordítják ez összegeket. Ebből fedezik továbbá a Nikolskojében, a szentpétervári mezőgazdasági muzeumban és a Kura-folyó mellett Jnrjen városban levő mesterséges haltenyésztő-telepek költségeit is.

A földmívelés és állami javak miniszteriumának a halászatot illető tevékenységében a főszűly a törvények előkészítésére esik. A fentebb közölt vázlatos ismertetésből is eléggé kitűnik, mily elűtők az orosz halászati viszonyok és mily hézagosak az ezek megoldására szánt törvényes rendelkezések. Éppen ezért ennek a javításán állandóan dolgoznak. (Folytatjuk.)

Nádkaszáló-gép.

Lapunk ez évi 8. számában ismertettük azt a nagy-szabású tógazdaságot, melyet *Frigyes* cs. és kir. főherceg Ő Fensége béylei uradalmában állítottak fel. A tógazdaság ez idén kezdte meg működését a három fiasító és a 110 k. holdnyi növesztő tó fel-duzzasztásával. Leírásunkban volt szó róla, hogy a terület gazdasági hasznát csupán a rajta termő nád, sás, káka és egyéb vizinövények képviselték, a mely növényzet azóta, hogy víz alatt áll a terület, még inkább fel-verte a rétséget, mint azelőtt. Az uradalom nem mulasztotta ugyan el az előző télen ezen elvadult területet megfelelően tisztítani, ám de könnyen érthető okoknál fogva, nem nagy sikert ért el, minélfogva annak érel-lyes igazgatója a nádnak víz alatt való lekaszására határozta el magát, mint a miev! leginkább lehet a nádat tönkretenni.

A nád rendkívüli fejlettsége miatt azonban a kézi erő-vel végzett munka túlságos drágának bizonyult, minélfogva géppel való kaszással tettek kísérletet.

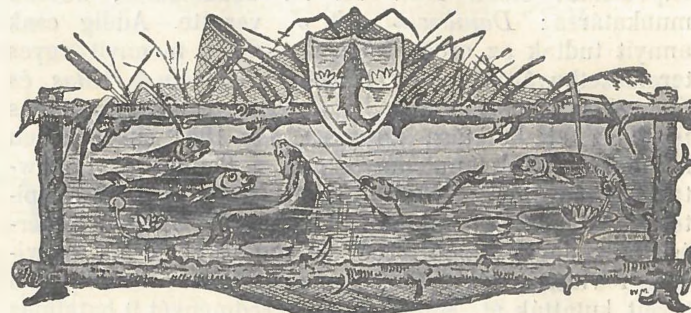
Már régebben is alkalmazott az uradalom ily gépet nagyszámú és jelentékeny méretű vízvezető csatornáinak tisztántartására, csak arról volt tehát szó, hogy ezt a gépet a sekélyebbvízű és jobban benőtt tavakhoz idomítsák. A kísérlet teljesen bevált s éppen azért meg-kisértjük azt itt ismertetni, megjegyezvén, hogy terve-zője *Nemegyei Ákos*, az uradalom igazgatójának szép-reményű fia.

A kaszáló-gép egy nagyobb dunai (apatini) ladikra van szerelve. All egy villászerű szerkezetből, mely a hajó orra elé ér s mely a hajóból tetszésszerű mély-ségre állítható. Ezen van szerelve a vágószerkezet, a mely teljesen azonos az aratógépek kaszájával. A vágó-szerkezetet egy 6 lóerejű benzín-motor mozgatja, a mely gép egyszersmind a hajó vontatását is végzi. A motort egy fűtő kezeli, a ladikot pedig egy második ember kormányozza. További két ember áll a hajó orrán avégből, hogy a vágószerkezetre felügyeljen, illetőleg hogy a levágott vastag rendet a hajó útjából elterelje, a mely czélt egy a hajóra szerelt külön terelő-szerkezet is szolgálja. Ám a nád annyira elhatalmasodott, hogy a csatornának csupán három emberrel dolgozó gép e helyen az immár ötre emelt személyzettel sem bír jól boldogulni. Nem tudja ugyanis magát vontatni, mert annyi erő szükséges a vastag és sűrű nád levágásához, hogy az majdnem teljesen kimeríti a gép munkabírását. Erre tekintettel a vontatást két külön munkás végzi olyanformán, hogy lehorgonyzott ladikról, csigaszerkezet alkalmazásával húzza maga felé a gépet. Addig míg az egyik ember vontat, a másik előrehalad vagy 100—150 méterrel, hajóját lehorgonyozza s mihelyt az első vontató kötele elfogyott, a második veszi át a hajó vontatását. Szóval ezzel a munka folytonossága van biztosítva.

Ilyen módon a munka szépen, egyformán, meglehetősen tempóban halad. A gép a vízszine alatt 50 cm. vágja az ujjnyi vastagnádat, oly sikerrel, hogy 2—3 héttel előzőleg levágott törzseken alig lehetett egy-egy erőllen hajtást látni. Ám a munkája ennek sem olcsó, mert mint a helyszínén és pedig a lehető legrosszabb helyen észleltem a gép teljesítményéről és költségeiről a követ-kező adatok nyújtanak némi tájékozást. Egy óra alatt levágott 480 m² vagyis egy napi szokásos munkaidő alatt 1.2 kat. holdat. Az ezzel járó napszámok és benzinfogyasztás betudásával volt pedig 1 kat. hold területen 10 frt 44 kr. Ez a költség jóval kisebb akkor, ha az egész tóterület 1—1 kat. holdjára vonatkoztatjuk, a

mennyiben a nád meglehetősen ligetesen nő, azaz nem mindenütt olyan sűrű, mint a hol az adatok gyűjtve lettek. Ez bizonyára még inkább kisebbül akkor, ha a kaszálást akkor kezdik, a mikor a nád még nem fejlő-dött annyira ki, mint az idén. *Silurus.*

~~~~~

— O VEGYESEK —

Állami segedelem. *Darányi* földművelésügyi miniszter a Latorczai halászati társulat megokolt kérelmére ennek a társulatnak 1000 K segedelmet engedélyezett, azzal a kikötéssel, hogy abból 200 K örök díjazására, 800 K pedig az orsz. halászati felügyelőség ellenőrzése mellett növendék halak beszerzésére lesz fordítandó.

A bécsi nemzetközi halászati kiállítást folyó hó 6-án nyitotta meg ünnepélyesen *Ferencz Ferdinánd* trón-örökös mint a kiállítás védője. Nagy és előkelő közön-ség gyűlt össze ez alkalommal kormányok és egyesü-letek kiküldötteiből, valamint a nevesebb európai hal-tenyésztőkből. Hazánkat *nemeskéri Kiss Pál* államtitkár-on kívül *Krisztinkovich Ede* osztálytanácsos és *Landgraf János* orsz. halászati felügyelő képviselték. A megnyitás után a fenséges védő sorra látogatta a kiállítás egyes csoportjait, saját uradalmainak kiállítása után legelőször a magyar csoportot tüntetve ki látogatásával. Az elég hosszú nyúlt szemle alatt a királyi herceg ezen csoport minden részét alaposan és behatóan megtekin-tette folyton magyarul társalognya az üdvözlésére meg-jelent urakkal. Különösen érdekelte az, hogy ezidőszert mennyi halastó és haltenyésztő telep van az országban s ezek mennyi halat termelnek. A balatoni konserveket látva azt tudakolta, hogy mennyit készítenek évenként s mily kelendősége van azoknak. A halászati ügy szer-vezéséről szólva meglegedéssel vette tudomásul, hogy a társulatok mint ilyenek a kövizek céltudatos ki-használásán fáradoznak s ezt üzemtervük alapján magok szabályozzák. Távozása alkalmával teljes meglegedését fejezte ki a látottak felett köszönetet mondva a kalau-zolásért. A kiállítás ismertetésére még visszatérünk.

Az orosz halkivitel emelése. Az idei februári szt.-pétervári halászati kongresszus orosz osztálya erősen foglalkozik azzal a kérdéssel, mi módon lehetne emelni Oroszország-ban a halkivitel. Kitűzött céljuk elérésére tervezeteket dolgoztak ki, a mely tervezetet irányadó körök igen ked-vezőleg fogadtak, s valószínűleg meg is fogják valósítani az abban óhajtottakat. Főbb pontjai a tervezetnek a kül-földön szervezendő kereskedelmi ügynökségek; a kevésbé értékes halak szállításánál a vasúti szállítási díjtételek lejjebb szállítása; intézkedés az irányban, hogy hűtő-anyagok raktárhelyei és a hűthető vagonok szaporít-tassanak; végül a vasúti pályának a legrövidebb idő alatt *Asztrachanig* történő kiépítése. *m.*